

ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Կառավարության կառուցվածքի և գործունեության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի նախագծի վերաբերյալ

Սույնով ներկայացնում ենք ԹԻՀԿ առաջարկությունները ՀՀ արդարադատության նախարարության հեղինակած և 24.01.2018թ. e-draft.am կայքում հանրային քննարկման դրված «Կառավարության կառուցվածքի և գործունեության մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ նախագիծ) մի շարք խնդրահարույց դրույթների վերաբերյալ, որոնք մտահոգիչ են թափանցիկ և հաշվետու կառավարում ապահովելու առումով:

Նախագծի 10-րդ հոդվածի 16-րդ մասը նախատեսում է. «Կառավարության նիստերը դռնփակ են: Վարչապետի որոշմամբ նիստի մի մասը կարող է անցկացվել դռնբաց»:

Այդ կապակցությամբ գտնում ենք, որ կառավարության նիստերի դռնփակ լինելն ինքնին խնդրահարույց կարող էր չլինել, եթե նախագծով ապահովված լիներ կառավարության իրավաստեղծ ողջ գործընթացի հրապարակայնությունը, և կառավարության գործունեության նկատմամբ վստահության բավարար մակարդակ: Այս համատեքստում առավել խնդրահարույց է նախագծում կառավարության նիստերի օրակարգը նախապես հրապարակելու պահանջի բացակայությունը: Կառավարության նիստերի դռնբաց լինելու ակնկալիքը գուցեև արդարացված չլիներ կամ նիստերի դռնբացությունը որևէ կարևորություն չներկայացներ, եթե նիստերից առաջ փաստացի մշտապես պահպանվեին հանրության համար կարևորություն ներկայացնող իրավական ակտերի նախագծերի պատշաճ հանրային քննարկումներ անցկացնելու պահանջը¹, այնուհետև դրան հաջորդեր նախագծի լրամշակման աշխատանքները, որից հետո վերջնական նախագիծը և կից փաստաթղթերը ներառվեին կառավարության նիստերի օրակարգ և հրապարակվեին կառավարության պաշտոնական կայքում:

Հարկ է նշել, որ չնայած այն հանգամանքին, որ ներկայումս նույնպես առկա չէ որևէ իրավական ակտ, որով կսահմանվեր կառավարության նիստերի օրակարգը համապատասխան կյուրերով հրապարակելու պարտադիր պահանջ², և միակ իրավական ակտը, որտեղ շոշափվում են օրակարգի հրապարակման հետ կապված որոշակի հարցեր, ՀՀ կառավարության 2012թ.

¹ Հանրային քննարկումներ անցկացնելու օրենսդրական պահանջի խախտման վառ օրինակ է հենց քննարկվող նախագիծը, որը հանրային քննարկման դրվեց կառավարության նիստում հավանության արժանանալուց հետո՝ խախտելով «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի և մի շարք այլ իրավական ակտերի պահանջները:

² Այն սահմանված չէ ոչ ՀՀ նախագահի 2007թ. հուլիսի 18-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և նրան ենթակա պետական կառավարման այլ մարմինների գործունեության կազմակերպման կարգը հաստատելու մասին» ՆՅ-174-Ն հրամանագրում և ոչ էլ ՀՀ կառավարության 2010թ. մարտի 4-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության գործավարության կարգը հաստատելու մասին» թիվ 198-Ն որոշմամբ

օգոստոսի 30-ի թիվ 1104-Ն որոշումն է, որով հաստատված կարգի 5-րդ կետի 9-րդ ենթակետից կրկին անմիջականորեն չի բխում, որ քննարկվող հարցերին վերաբերող նյութերը պետք է կցվեն օրակարգին, սակայն ներկայումս կառավարության նիստերը դռնբաց են և դրան նախորդում է e-gov.am կայքում կառավարության նիստերի օրակարգը և զեկուցվող հարցերին վերաբերող նյութերի, այդ թվում՝ համապատասխան իրավական ակտի նախագծի, դրա ընդունման հիմնավորման հրապարակումը:

Առաջարկվող նախագծով կառավարության գործունեության ոչ հրապարակային ռեժիմի սահմանման միտումը հույս չի տալիս ենթադրելու, որ կառավարության նիստերի օրակարգը կից նյութերով կշարունակվի հրապարակվել ներկայիս պրակտիկային համապատասխան, եթե օրենքում չլինեն համապատասխան իրավական երաշխիքներ:

Ավելին, նախագծում ոչ միայն բացակայում է կառավարության նիստի օրակարգը և զեկուցվող հարցերը օրակարգում պարտադիր կցելու պահանջը, այլև նախագծի 10-րդ հոդվածի 15-րդ մասում սահմանվում է, որ կառավարության նիստերի արձանագրությունը կամ դրա մի մասը կարող է հրապարակվել վարչապետի հանձնարարությամբ: Իսկ քննարկվող հոդվածի 17-րդ մասում սահմանվում է, որ կառավարության անդամն իրավունք չունի առանց վարչապետի թույլտվության տեղեկատվություն հրապարակել կառավարությունում քննարկված որևէ հարցի քննարկման ընթացքի մասին:

Նախագծի 10-րդ հոդվածի ամբողջական վերլուծությունից ստացվում է, որ կառավարության նիստ մտնող հարցերը չեն հրապարակվում (օրենքում համապատասխան պահանջի բացակայության պայմաններում), նիստերը դռնփակ են, նիստից հետո կառավարության աշխատակազմը նիստի արձանագրությունը, իսկ կառավարության անդամներն էլ՝ քննարկված հարցի վերաբերյալ տեղեկատվությունը կարող են հրապարակել բացառապես վարչապետի թույլտվությամբ, ինչի արդյունքում հանրությունն ստանալու է հատվածային և ոչ ամբողջական տեղեկատվություն կառավարության գործունեության մասին ընդհանրապես և նիստում քննարկված հարցերի մասին՝ մասնավորապես:

Անընդունելի է կառավարության իրավաստեղծ գործունեության ոչ թափանցիկ մեխանիզմների ներդրումը, ինչը համարում ենք լուրջ հետընթաց, որը չի բխում նաև ՀՀ կառավարության 2017-2022թթ. ծրագրով ամրագրված հաշվետու և բաց կառավարման սկզբունքներից:

Վերոգրյալի հիման վրա առաջարկում ենք՝

1. Նախագծում ամրագրել կառավարության նիստերի օրակարգը և օրակարգում ներառվող հարցերի վերաբերյալ անհրաժեշտ նյութերը հրապարակելու պարտադիր պահանջ:
2. Նախագծում ամրագրել կառավարության նիստերի դռնբացության սկզբունքը՝ բացառությամբ օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերի, որոնք սահմանված են ՀՀ Նախագահի 2007թ. հուլիսի 18-ի ՆՅ-174-Ն հրամանագրով:

3. Ամրագրել կառավարության աշխատակազմի կողմից կառավարության նիստերի արձանագրությունները հրապարակելու պարտադիր պահանջ, բացառությամբ գաղտնի հարցերի:
4. Վերացնել կառավարությունում քննարկված հարցի վերաբերյալ առանց վարչապետի թույլտվության կառավարության անդամի՝ տեղեկատվություն տրամադրելու իրավունքի սահմանափակումը: